

kiriku torn, kust ulatub silm nägema ka vähe kaugemale. Valga maantee kõrgema punktina paistab Ametimägi, idas Kogre, Ihaste, Koaste, Mikkari ja põhjakirdes Tõnise ehk Sikamägi. Vaadeldav oleks ka Rõngu alevik (seltsimaja ja „kõver kõrts“) ja selle lähem ümbrus, kus 2—5 km kaugusel kirikust loendatud mäed. Sellele järgneks 7 km pikkune rännak Pikasilla poole Sälгимäe metsa, kus 1 km Kaarna talust põhja pool Tõnu mägi, rootsi-aegne sõjavall. Kaarna talust 4 km edasi Andresjärv (muinaslugu Andres Voorest) ja väikest teed mööda 2 km Vooremäele Virtsjärve äärde. Vooremägi — muistne linnamägi. Vaade Virtsjärvele.

Vooremäelt ratasteed Purtsi taluni, kus Pikasilla-Puka maantee ääres 2 Rootsimäge ja Kunimägi. (Rahvasuus liikuvad jutud Rootsi sõjast. Mägede vaheline ürgorg ja Purtsi-Laose oja). Purtsilt maanteed kaudu Kure talu juures oleva Purtsi oja sillani (4 km), sealt väikest teed mööda Oona veski kaudu 4 km Rebase kõrtsini, mille lähedal Kivivare mägi (endine linnamägi). Kivivare mäelt Puka jaamani 3 km. Kogu teekonna pikkus 59 km, mida võimalik sooritada 3 päeva jooksul.

Kirjanduslised allikad. Riigi Statistika Keskbüroo: Eesti põllumajandus I Tallinnas 1923. — Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1901, Dorpat 1902: Hausmann R. Über Altertümer, gefunden auf dem Hofe der Kirche zu Ringens. — Stryk, L. v.: Beiträge zur Geschichte der Rittergüter Livlands, I. Dorpat 1877. — Hagemester, H. v.: Materialien zu einer Geschichte der Landgüter Livlands II, Riga 1837. — Die evangelisch-lutherischen Gemeinden in Russland, II. St. Petersburg, 1911. — Hupel, A. W.: Topographische Nachrichten I Riga 1774, III Riga 1843 — Busch, E. H.: Materialien zur Geschichte und Statistik des Kirchen- und Schulwesens der Ev. Luth. Gemeinden in Russland. St. Petersburg 1862. — Busch, E. H.: Ergänzungen der Materialien zur Geschichte jne. II St. Petersburg 1867. — Mühlen, L. v. z.: Zur Geologie und Hydrologie des Wirtsjerw-Sees. Berlin 1918. — Regulativõ ili spiski sborov i povinnostei, otbõvajemõh jevangelit.-ljuter. prihodami Lifljändsk. gub. Riga 1902. — Laamann, E.: Soomusrõngide diviis vabadussõjas I, Tallinnas 1923. — Riigi Statistika Keskbüroo: Riikline aadressraamat Tallinnas 1924. — Kaartidest tarvitatud üheverstast topograafilist kaarti.

Arhiivid. Mainimisväärilisi arhiive kihelkonnas ei ole. Rõngu kiriku arhiiv on viimaste aastate sõdade ajal laiali kantud (kuulu järele juba Saksa okupatsiooni ajal osalt ära viidud). Ei ole leida isegi koolide revideerimise protokolle.

[Kaastõllised. Üliõpil. K. Eichwald (osalt ptk. „Taimkate“); üliõp. M. Elias (Kodu-uurimise toimkonna stipendiaadina 1921. a. suvel andmeid kogunud, kirjutanud peatükid „Loodus“, „Inimene“ ja „Rändajaile“ osalt); talupidaja F. Grünfeldt-Tamme (korrektuuris mõnesuguseid täiendusi teinud); üliõpil. H. Johnson (kogunud andmeid talude ostu kohta Tartu-Võru Rahukogus); Uderna kõrgema algkooli juhataja A. Käppa (teated mõisate ja koolide kohta); assist. H. Moora (ptk. „Muinasjäänused“); üliõpil. H. Rumma (kihelkonna kaart); mag. geogr. J. Rumma (ptk-d „Asend“, „Arvustik“, „Ajalugu“ osalt, „Rändajaile“ osalt, toimetustöö, kartomeetrilisi andmeid); mag. geogr. A. Tammekann (ptk. „Arvustik“ osalt); üliõpil. Witoff † (päevapildid osalt); üliõpil. J. Öunapuu (ptk-d „Ajalugu“ osalt, „Mõisad“, „Koolid“, „Kirikud, surnuaiad ja palvemajad“).]